

A TELEPÜLÉSI
EGYENLŐTLENSÉGEK
HATÁSA A VIDÉKI
FIATALOK JÖVŐTERVEIRE
ÉS AKTIVITÁSÁRA
A TUDÁSKÖZVETÍTÉS ÉS AZ
INNOVÁCIÓK ESÉLYEI

Czibere Ibolya

Debreceni Egyetem Politikatudományi és Szociológiai Intézet

Kecskemét, 2014. június 24.

TUDÁSKÖZVETÍTÉS ÉS INNOVÁCIÓ

„A vidék sorsa az ott élő emberek és az ott működő vállalkozások készségein, szemléletén, tudásán is múlik, kiemelten fontos ezért ...”

- **az oktatás, szakképzés, szakmai tanácsadás, a korszerű gazdálkodási ismeretek terjesztése**
- **az egész életen át tartó tanulás lehetőségének megteremtése**
- **a tudástőke bővítése, az egész életen át tartó tanulás és szakképzés előmozdítása**

(Vidékfejlesztési Program 2014-2020)

MIÉRT FONTOS A SZAKKÉPZETTSÉGI SZINT NÖVELÉSE?

- Ez szolgálhatja az innovációk megismerése és bevezetése iránti **hajlandóságot**

INNOVÁTOROK

- Vidékkutatás 2012-2013 (*A hazai vidéki térségek az európai térben. Témavezető: Szörényiné Dr. Kukorelli Irén*): „az innovációk elindítása, átvétele, közösséggel történő megismertetése gyakran egy személyen múlik”
 - **Az innovátorok legnagyobb csoportja középkorú (leginkább a 40-es korosztály)**
 - **Leginkább felsőfokú végzettségű**
 - **Leginkább férfiak**
 - **Leginkább nem helybeliek**
- **„A vidéki innováció tehát sok esetben nem a fiatal, változtatásra hajlamosabb, az új iránt fogékonyabbak terepe lenne?”**

A FALVAKBAN ÉLŐ FIATALOK HELYZETE

(A Magyar Ifjúság 2012 kutatás eredményei alapján)

- Az egyes településkategóriák közötti jelentős életkörülményekbeli különbségek lényeges társadalmi egyenlőtlenségekben jelennek meg
- A rendszerváltást követően a jövedelemolló szétnyílásának hosszú távú következményei lettek ('90-es évek első fele)
- A falvakban élő népesség körében folyamatosan jelentősen magasabb lett a szegénység, mint a városokban
- Az eltérő típusú településeken élőket, életkörülményeiket és életkilátásaikat tekintve, **nagyon mély „szakadékok”** választják el

ISKOLÁZOTTSÁGI KÜLÖNBSÉGEK

(Magyar Ifjúság 2012)

- **Az iskolázottsági hierarchia két végpontja - a települési lejtő két végpontja**
- Minél alacsonyabb a település státusza, annál magasabb az ott élő, alapfokú végzettségű fiatalok aránya
- Alacsony szintű iskolai végzettség (érettségi nélküliek):
 - Kisvárosokban: 45,2%
 - Falvakban: 54,2%
- *Miért **KELL** róla beszélni?*

A FOGLALKOZTATÁS BIZTONSÁGA, BIZONYTALANSÁGA

(Magyar Ifjúság 2012)

- Az alkalmazás minősége, a munkaszerződés formája
 - A bizonytalan foglalkoztatási formák, mint a határozott idejű szerződések és eseti megbízások legnagyobb arányban
 - településtípusok szerint: a falvakban
 - országrészek szerint: Kelet-Magyarországon
 - Legalacsonyabb arányban: a fővárosban

ANYAGI BIZONYTALANSÁGOK

(Magyar Ifjúság 2012)

- **A települési lejtő egyben pénzügyi szegénységi lejtő is Magyarországon**
- A legrosszabb anyagi helyzetben a falvakban élő fiatalok vannak
- A falvakban élő nélkülöző fiatalok leginkább:
 - alapfokú végzettségűek
- A jövedelmi szakadék a főváros-megyeszékhelyek kategóriája és a többi kisebb település között húzódik

SZUBJEKTÍV ANYAGI JÓLÉTÉRZET

(Magyar Ifjúság 2012)

- A megélt jövedelmi szegénység
 - Minél alacsonyabb a település kategóriája, annál magasabb a szűkölködők, anyagi gondok és nélkülözések között élők aránya (szubjektív vélemény)
 - A folyamatos anyagi létbizonytalanságban élők körében Budapest és a többi település között húzódik a szakadék
 - Etnikai dimenzió:
 - a cigány fiatalok jelentős hányada hónapról hónapra anyagi gondokkal vagy nélkülözésekkel küzd (62,3%), szemben a nem roma fiatalokkal
 - A rendszeres hónap végi pénzhiány aránya körükben szignifikánsan magasabb (70,9%) a nem roma fiatalokhoz képest
- **A szubjektív anyagai jólétérzet komoly FESZÜLTSEGHORDOZÓ tényező (is)!!**

AZ IFJÚSÁG LEGSÚLYOSABBNAK ÍTÉLT PROBLÉMÁI

- Településtípusonként nem mutat különbségeket:
 - a pillanatnyilag nem tervezhető jövő (kilátástalanság)
 - a céltalanság
 - a munkanélküliség vagy annak veszélye
 - a létbizonytalanság

AZ EGYÉNI ÉRVÉNYESÜLÉSHEZ SZÜKSÉGES TÉNYEZŐK

Regionális szinten ugyanazt a három kategóriát jelölték meg (19 válaszlehetőség):

- 1. helyen: biztos munkahely
- 2. helyen: összeköttetések, jó kapcsolatok, ismeretségek
- 3. helyen: akaraterő, ambíció

A VÁGYOTT MUNKA ELÉRÉSÉNEK ESÉLYEI

- Mi kell a jó állás megszerzéséhez (rangsorban)?
 - Kelet-Magyarországon: jó kapcsolatok, **szaktudás, szakmai gyakorlat**, protekció
 - Közép-Magyarország: jó kapcsolatok, **szaktudás, szakmai gyakorlat**, protekció (itt a legmagasabb az arány)
 - Nyugat-Magyarország: **szaktudás**, jó kapcsolatok, **szakmai gyakorlat**, protekció
- Kevésbé jelentős tényezők: jó családi háttér, nyelvtudás, **állandó tanulás.**

AZ ANÓMIA JELENSÉGE MINT A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM SIKERÉNEK KOCKÁZATA

- A fiatalok problématerképeinek első helyein:
 - **a megélhetési biztonság elvesztésétől való félelem**
 - **a céltalanságtól való félelem**
- Úgy érzékelik, hogy nem irányítják a sorsukat, illetve komoly veszélyként érzékelik a saját sorsuk feletti irányítás lehetőségének elvesztését.

Egy új, csendes generáció született:

- Jellemző a konformitás
- nem akarják a fennálló status quo-t megdönteni
- Elfogadják szüleik életeszményét többségükben
 - Bizonytalanok, céltalanok,
 - Rendezettségre vágynak, irányításra
 - Passzívak, hiányzik a civil aktivitás
- Apolitikusak, a közéleti kérdésekhez visszahúzódással közelítenek

AZ ELŐZŐEKBŐL ADÓDÓ LEGFŐBB KÉRDÉSEK

- HOGYAN LESZNEK TUDÁSKÖZVETÍTŐK, INNOVÁTOROK, PROJEKTEKET MŰKÖDTETŐK AZOK A FALUSI FIATALOK, AKIK KÖRÉBEN ORSZÁGOSAN A LEGALACSONYABB AZ ISKOLAI VÉGZETTSÉGI SZINT, ÉS AKIK NEM HISZNEK A FOLYAMATOS TANULÁS SZÜKSÉGESSÉGÉBEN?
- HOGYAN TELJESÍTHETŐK A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020 STRATÉGIA TUDÁSKÖZVETÍTÉSRE IRÁNYULÓ CÉLKITŰZÉSEI ILYEN ADOTTSÁGOK KÖZÖTT?

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Czibere Ibolya

czibere.ibolya@arts.unideb.hu